

Het rouwrandje van de mensheid

Genesis 3.1–24

Rev Dr Jos M. Strengholt

Arnhem-Nijmegen 2020

God heeft onze wereld zeer goed gemaakt. Onze wereld is een prachtige tempel voor God, en mensen zijn bedoeld om priesters voor God te zijn, en Zijn vertegenwoordigers.

Tegelijkertijd zien we zoveel ellende. Het is alsof alle goede dingen ook een donkere kant hebben. De natuur is prachtig, maar het is ook eten of gegeten worden in de natuur.

En de mensheid, gemaakt naar het beeld van God, heeft een vernietigende neiging. Er lijkt iets donkers in ons te schuilen, iets dat altijd in staat is om te bederven wat God zo goed heeft gemaakt.

Genesis 3 gaat over de oorsprong van deze duisternis. Zoals een goede arts laat het ons de oorzaak van onze menselijke ziekte zien.

1. Verleidingen

Tegenwoordig hoor je vaak de seculiere oplossing. Als alle mensen maar beter zouden worden opgevoed en in de juiste gezinsomgeving zouden opgroeien, dan zou deze wereld zoveel beter zijn.

Ik ben helemaal voor beter onderwijs en een goede opvoeding van kinderen. Maar ik neem aan dat de mensen die opdracht gaven tot het gooien van de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki ook goed waren opgevoed.

Evenzo kwamen veel leiders van het naziregime uit welgestelde gezinnen waarin zij goed waren opgevoed.

Adam en Eva laten zien dat je in de meest volmaakte omgeving kunt leven en toch de fout in kan gaan.

Geef daarom niet de omstandigheden de schuld. Het is een kwestie van kiezen. Onze eigen keuze.

Adam en Eva hebben zichzelf verlaagd door een schepsel te geloven waarover zij juist moesten heersen.

Wij verlagen onszelf wanneer wij verlangen naar dingen die niet goed voor ons zijn.

De mens is gemaakt om deze wereld te beheren, om erover te heersen. In plaats daarvan laten wij ons beheersen door een slang, door onze begeerten, door dingen.

Wij willen dit, wij willen dat. Reclame maakt gemakkelijk gebruik van ons. Adverteerders hebben een eenvoudige taak, omdat wij lijken te verlangen naar allerlei dingen.

God schiep alle dingen goed, ja zeer goed, en Eva zag dat de boom van de kennis van goed en kwaad goed was. Daarom nam zij een hap.

Niet alles waar wij behoefte aan hebben, moet ook genomen worden. Wij kunnen denken dat dit of dat niet verkeerd kan zijn, maar als God nee heeft gezegd, dan hoort dat zo te zijn. God weet het beter. Dat is eigenlijk de kern van het verhaal in Genesis. God bepaalt wat goed en kwaad is, niet wij.

God is de bron van wijsheid – wij zijn dat niet. Wij verliezen onze wijsheid wanneer wij denken dat wij onszelf kunnen opstellen als onafhankelijke bronnen van wijsheid, los van God.

In het oude Midden-Oosten waren leven en wijsheid de voorrechten van de goden, en zij waren terughoudend om die aan mensen te geven.

In de Bijbel bezit God leven en wijsheid, en Hij maakt die beschikbaar voor mensen zolang zij in relatie met Hem leven. Problemen ontstaan wanneer mensen proberen wijsheid naar zich toe te trekken op hun eigen voorwaarden.

Het was altijd Gods plan om ons, mensen, de hoogste positie in het universum te geven. Maar wanneer wij die positie onafhankelijk van God proberen te grijpen, storten wij in.

Wij denken dat wij slim genoeg zijn om alles te begrijpen zonder Gods hulp.

Verleid door deze verzoeking stelt de menselijke geest zichzelf op als middelpunt van het universum, zo enthousiast over het idee, het vooruitzicht, dat “u als God zult zijn”.

Zo vervuld van liefde voor onszelf. En daardoor keren wij ons af van de liefde van God. En missen we de kern van liefde volledig.

Is dit niet onze moderne situatie? De mens is er volledig op gericht zelf te bepalen wat goed en kwaad is zonder verwijzing naar God. Daardoor hebben wij God verloren, en daarmee ook het leven.

De heilige Augustinus schreef:
“Wie meer wil zijn dan hij is, wordt minder.”

Wij zijn gemaakt om op God te lijken, maar door onafhankelijkheid van God na te streven, verliezen we juist dat goddelijke aspect.

2. Zonde heeft gevolgen

Het eerste gevolg van de onafhankelijkheidsverklaring van de mensheid was dat de oorspronkelijke, wonderlijke relatie met God werd verwoest.

Toen Adam en Eva uit Eden werden verdreven, was het alsof God duidelijk maakte dat Hij niet langer zo toegankelijk voor de mensen zou zijn als voorheen.

Adam en Eva waren geschapen naar Gods beeld en gelijkenis; zij deelden in Zijn leven, wijsheid, goedheid en schoonheid. Maar door een onafhankelijke houding aan te nemen, verdween de glans van hun nabijheid tot God.

Wij zijn nog steeds gemaakt naar Gods beeld. Maar onze gezichten zijn besmeurd met het stof van onze pogingen om het alleen te doen.

Ook de relaties tussen mensen zijn ernstig beschadigd. Sociale relaties zijn vaak chaotisch, afstandelijk en moeilijk in stand te houden.

De oorspronkelijke harmonie is vernietigd: de eenheid van man en vrouw werd gekenmerkt door begeerte en overheersing — door de neiging elkaar te gebruiken in plaats van te dienen.

Dat is niet wat God wilde. De mensheid was bedoeld om samen over deze wereld te heersen en haar goed te beheren.

Maar wat hebben wij gedaan? Wij zijn gaan heersen over elkaar.

Zoals wij allemaal weten, is dat vernietigend. Wij verlagen onszelf door over anderen te heersen.

Terwijl de meeste mensen hard moeten werken om te overleven, zijn er slimme figuren die anderen het zware werk laten doen terwijl zij zelf de vruchten plukken van andermans arbeid.

Een van de presidentskandidaten in de Verenigde Staten, Michael Bloomberg, bezit persoonlijk meer vermogen dan de 125 miljoen armste Amerikanen samen. Zulke ongelijkheid tussen mensen maakte nooit deel uit van Gods plan.

In 2026: Elon Musk bezit meer dan biljoen euro. Dat is evenveel als de armste 42% van de wereldbevolking. Hij bezit meer dan 3 miljard mensen samen.

De overgrote meerderheid van de mensen worstelt om in leven te blijven, probeert doornen en distels te overwinnen die hun werk moeilijk maken. Velen moeten leven en werken onder omstandigheden die onwaardig zijn voor menselijke wezens.

Maar wij wilden toch onafhankelijk zijn van God? Wij wilden zelf weten wat het beste was, los van God.

De chaos die Adam en Eva in Gods tempelwereld binnenbrachten, galmde door tot in de verste uithoeken van het universum. Niets bleef onaangetast.

De harmonie tussen mens en natuur is verbroken. Eva ervaart dit in de bevalling — die kan zeer pijnlijk zijn. Lichamelijke pijn in het algemeen kan verschrikkelijk zijn.

God zegt tegen Adam dat zijn werk voortaan zwaar zal zijn en veel moeite zal kosten. De aarde zal doornen en distels voortbrengen.

Zelfs de relatie met onszelf is verwoest. Wanneer God vergeten wordt, begrijpen mensen zelfs zichzelf niet meer.

Veel mensen hebben nauwelijks nog besef van wie zij zijn. Sommigen gaan zelfs zover dat zij meer van dieren houden dan van mensen. Dat is waar wij uitkomen wanneer wij God als Schepper van de wereld en de mens als beeld van God uit het oog verliezen.

“Wie ben ik?” Dat is voor veel mensen de existentiële vraag geworden, omdat zij de verbinding kwijt zijn geraakt met de God aan wie zij hun bestaan te danken hebben.

Om onafhankelijk te worden hebben wij veel meer verloren dan wij gewonnen hebben.

Wij zijn nog steeds op de een of andere manier met God verbonden, maar wij zijn sterfelijk geworden en hebben geen toegang meer tot de boom des levens. Wij zijn uit stof gemaakt en keren terug tot stof.

En wij weten dat dit niet zo hoort te zijn! Zelfs mensen die God uit het oog verloren hebben, weten dat de wereld niet is zoals het eigenlijk zou moeten zijn.

De meeste mensen beseffen heel goed dat er iets ernstig mis is. De mens wordt geboren met een verlangen naar het paradijs. Maar wij zijn het kwijtgeraakt.

3. Genade aan het werk

Maar alle hoop is niet verloren.

Zelfs wanneer wij diep doordrongen zijn van onze sterfelijkheid, van onze moeilijke situatie, wanneer wij beseffen dat wij in feite naakt zijn en het grondig hebben verprutst...

...komt God genadig naar ons toe.

Nadat Adam gezondigd had, ontmoette God hem. Dat is belangrijk. Zelfs wanneer wij ongehoorzaam zijn, wanneer wij onze onafhankelijkheid van God opeisen, laat Hij ons niet los.

Zelfs wanneer wij iets ontzettend doms hebben gedaan en zwaar hebben gezondigd, komt God naar ons toe en vraagt:

“Waar ben je?”

“Waarom verbergt je je voor Mij?”

Natuurlijk kwam God om Adam en Eva te oordelen. De opstand van de mens had ernstige gevolgen.

Maar tegelijkertijd bood God hoop aan de mensheid.

De woorden die God tot de slang sprak, worden vaak gezien als de eerste verkondiging van het Evangelie in de Bijbel.

“En Ik zal vijandschap teweegbrengen tussen u en de vrouw, en tussen uw nageslacht en haar Nageslacht; Dat zal u de kop vermorzelen, en u zult Het de hiel vermorzelen.” (Genesis 3.15)

De straf die God de slang oplegt omvat een confrontatie tussen Eva en haar nageslacht enerzijds, en de slang en zijn nageslacht anderzijds — tussen de mensheid en het kwaad in het algemeen.

De belofte is dat de mensheid zal overwinnen.

Maar Gods woorden spreken uiteindelijk over één specifiek Nageslacht. Wie zal er uiteindelijk winnen? Hij. Degene van wie de hiel vermorzeld werd, maar die de kop van de slang verbrijzelde.

Deze passage wordt vaak het *proto-evangelie* genoemd: de eerste aankondiging aan de mensheid van het goede nieuws dat er een Verlosser zal komen die het kwaad zal vernietigen.

Dus ondanks het verschrikkelijke oordeel over Adam en Eva gaf God een glimp van hoop.

En Adam begreep deze straal van hoop: “En Adam gaf zijn vrouw de naam Eva, omdat zij moeder van alle levenden is geworden.” (Genesis 3.20)

Het is alsof Adam zijn hoop uitsprak dat door Eva, zijn levenschenkende vrouw, uiteindelijk alles goed zou komen. Haar Nageslacht zou het kwaad vernietigen. Adam had geloof in God.

En wat doet God nadat Adam deze uiting van geloof en hoop heeft gegeven?

“En de HEERE God maakte voor Adam en zijn vrouw kleren van huiden en kleepte hen daarmee.” (Genesis 3.21)

God bedekte hen met kleding van huiden. Dus stierven er dieren ter wille van Adam en Eva.

Zien wij hier de eerste aanwijzing van een offer? Dat de schaamte van Adam en Eva werd bedekt omdat iemand anders voor hen stierf? En dat God zelf in het offer voorzag?

Ik denk van wel.

Nog iets hoopvol om op te merken: vóór de zondeval kregen Adam en Eva de opdracht deze wereld te ontwikkelen en haar te vullen met nieuwe mensen.

En ook na de val van de mensheid hebben wij nog steeds dezelfde door God gegeven opdracht. Hij heeft ons niet opgegeven.

Eva moet nog steeds moeder worden van alle levenden, en Adam moet nog steeds het land bewerken. Het zal moeilijker zijn, maar God geeft Zijn wereld niet op.

Ondanks een opstandige mensheid zal Hij deze wereld leiden naar haar prachtige doel.

Naar een hersteld paradijs.

Conclusie

God heeft dit gedaan door ons een tweede Adam te sturen: Jezus Christus.

Hij werd verzocht, maar zondigde niet.

Hij was volledig gehoorzaam aan God.

Vandaag is het de eerste zondag van de Veertigdagentijd. In deze weken bewegen wij ons richting Goede Vrijdag, wanneer onze Heere Jezus Christus het ultieme offer bracht.

Toen Jezus werd gekruisigd, droeg Hij een kroon van doornen.

Alsof daarmee werd gesymboliseerd dat Hij stierf vanwege de vloek die Adam over ons en onze wereld had gebracht.

Maar door dit te doen verbrijzelde Jezus de kop van de slang; Hij brak de vloek. Hij stond op uit de dood — Hij is voor ons de boom des levens geworden.

In deze periode die naar Goede Vrijdag leidt, vasten veel christenen. Als symbool dat wij samen met God deze wereld willen beheren en dat wij ons niet laten beheersen door voedsel, spullen, of verkeerde raad.

Wij zullen niets anders over ons laten heersen dan God alleen. En we zullen niet heersen over elkaar.

Vasten is in zekere zin een teken dat wij partij kiezen voor Jezus Christus tegen de eisen van onze eigen verlangens. Het is een verklaring tegen de onafhankelijkheidsverklaring van Adam en Eva.

Zij konden de verleiding niet weerstaan om als God te willen zijn, onafhankelijk.

Laten wij deze Veertigdagentijd gebruiken om aan God te laten zien dat wij onze afhankelijkheid van Hem waarderen, dat wij naar Zijn woord willen luisteren en dat wij Zijn discipelen zijn.

Door dit te doen wist God het stof van ons gezicht af; wij gaan leven overeenkomstig het beeld van God waarin wij geschapen zijn, en wij zien uit naar het herstelde paradijs.

In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.